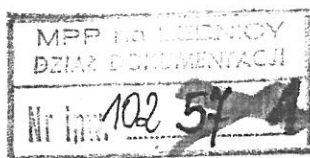


Przedsiębiorstwo Państwowe  
PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW  
ODDZIAŁ w SZCZECINIE  
Pracownia Projektowa w Poznaniu  
ul. Mickiewicza 27 - Tel. 449-81

Inwentaryzacja



wiatraka w Gryżynie

pow. Kościan

wykonana dla

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej

Wydział Kultury

Wojewódzki Konserwator Zabytków

w Poznaniu

przez

P.P.Pracownie Konserwacji Zabytków

Pracownia Projektowa w Poznaniu

Wykonał: mgr inż.arch.Aleksander Werc . . . . .

inż.arch.Jan Jaeger. . . . .

Kier.Pracowni: mgr inż.arch. Zdzisław Ziętkiewicz . . . . .

Poznań, marzec 1965r.

Wojewódzki  
Konserwator Zabytków  
w Poznaniu  
Wpisanie do Ks. Inwentaryzacji  
Zabytków  
nr 66/3 pozycja 6454

UK

Spis zawartości.  
=====

1. Opis techniczny

2. Rzuty

3. Przekroje

4. Elewacje

5. Elewacje

## Opis techniczny

=====

do inwentaryzacji wiatraka w

Gryżynie pow. Kościan.

### S y t u a c j a

Wiatrak znajduje się w odległości 80m od drogi przy której położona jest wieś.Gryżyna. Od najbliższych zabudowań wsi oddalony jest o ok. 50m.

Wokoło wiatraka w promieniu ok.12m umocowane są kołki do których przymocowano jego dyszel.

### U k ł a d    przestrzenny

Wiatrak stoi na niewielkim ok.60cm wysokim nasypie.

Założony jest na rzucie prostokątnym. Ma dwie kondygnacje nadziemne. Nakryty dachem dwuspadowym, naczółkowym.

Śmigi umocowane były przy krótszym boku rzutu prostokąta.

Z przeciwległej strony znajdują się wejścia do wiatraka - jedno na poziomie terenu, drugie na pierwszej kondygnacji nadziemnej. Przed ostatnim wejściem jest galeryjka dostępna schodami. Galeryjka ~~ostatnia~~<sup>ostatnie</sup> jest daszkiem pulpitu.

Na poziomie poddasza znajduje się ~~urządzenie~~ urządzenie służące zapewne do podnoszenia worków wciąganych do środka przez otwór mieszczący się na górnej kondygnacji wiatraka.

### Konstrukcja, materiał, stan zachowania.

Głównymi elementami konstrukcyjnymi wiatraka jest część stała - koziół oraz część ruchoma wspierająca się na koźle, którą można obracać wg potrzeby odpowiednio do kierunku wiatru.

Koziół składa się ze słupa stojącego na skrzyżowanych belkach

podwaliny wspartego na niej zastrzałami.

Pod podwaliną jest podmurówka z cegieł.

W połowie wysokości kozła znajduje się łożysko / siodło / po którym obraca się ruszt z belek stanowiących konstrukcję pierwszej kondygnacji. Między dwie belki leżące bezpośrednio na siodle a obejmujące słup kozła zamocowana jest belka pozioma wysięgająca poza wiatrak tzw. dyszel.

Na górze kozła obraca się belka mącznica o wym. 57/51cm na której położone są belki stropu górnej kondygnacji.

Do mącznicy i belek dolnej kondygnacji zamocowane są belki ścian o konstrukcji szkieletowej stanowiąc razem z nimi sztywną konstrukcję przestrzenną. Wał napędowy posiada łożyska na belkach oczepowych ścian wiatraka. Na oczepach tych spoczywają też krokwie dachowe. Śmig brak.

Ściany szalowane pojedynczą warstwą desek. Ściana i szczyt po stronie śmigieł pokryte są dodatkowo gontami przybitymi do desek.

Zarówno deski ścian bocznych jak i gonty są w dużym stopniu zniszczone szczególnie u dołu wiatraka.

Dach pokryty jest deskami przybitymi do rusztu z łąt.

Na bocznej ścianie mącznicy wycięta jest data 1585 oraz napis w antykwie którego początek i dół jest zniszczony

...OR ET PROTECTOR MEUS

ES TU DOIE

GI

Krawędź dolna belki po stronie napisu profilowana po

stronie drugiej sfazowana.

Kozioł, mącznica, belki leżące na siodle oraz wał wykonane są z drewna dębowego i zachowane są w dobrym stanie.

Pozostałe części wykonane z drewna iglastego są w różnej mierze zniszczone, najbardziej zniszczona jest konstrukcja i pokrycie ścian.

U w a g a: Inwentaryzacja wykonana została w sposób uproszczony i ograniczyła się jedynie do elementów architektury z powodu przebiegającego równolegle z pomiarami demontażu wiatraka.